

SUOMEN TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT SAIRAALAT JA ORGANISAATIOT RY TOIMINTAKERTOMUS 2021

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot -yhdistyksen tarkoituksena on tukea Suomen sairaaloita ja muita organisaatioita terveyttä ja hyvinvointia edistävän näkökulman sisällyttämisessä päivittäiseen toimintaansa. Uudistuvissa sote-rakenteissa korostuu kaikkien toimijoiden yhteistyö terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Toiminnan tavoitteena on lisätä ihmisten kykyä hallita ja parantaa omaa terveydentilaansa ja hyvinvointia. Palveluissa tämä tarkoittaa terveyden ja hyvinvoinnin näkökulman integroimista kaikkeen toimintaan jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti.

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry on perustettu vuonna 2002.

1. YHDISTYKSEN HALLINTO

Hallitus:

Ahonen Juha	PSHP	Puheenjohtaja (30.11.2021 saakka)
Astila Piia	Satasairaala	Varapuheenjohtaja (30.5.2021 saakka)
Järvi Leea	PPSHP	
Liira Helena	HUS	
Pesonen Karita	Raahen seudun hvky	
Pohjola Minna	VSSHP	varapuheenjohtaja (1.12.2021)
Puustinen Pekka	PSSHP	
Päivärinne Marita	Salon terveystakeskus	
Ylitörmänen Tuija	EKSOTE	

Hallituksen varajäsenet:

Alatalo Minna	Raahen seudun hvky
Dalbom Linda	VSSHP
Lukkarila Pirjo	PPSHP
Pikkarainen Saara	Kainuun SOTE
Poutanen Karri/	SiunSote
Salmela Ari	Satasairaala
Varjonen-Toivonen Maarit	PSHP
Ålander Merja	PSSHP

Asiantuntijajäsen:

Savolainen Nella	THL
------------------	-----

Toimihenkilöt:

Häkkinen Eeva	ESSOTE	Yhdenvertaisuus-, maahanmuutto- ja monimuotoisuusasiat (MED TF)
Hätönen Heli	STM	HPH-koordinaattori
Luhta Reetta-Maija	EPSHP	Savuton sairaala -koordinaattori
Peränen Nina	KSSHP	Sihteeri, tiedottaja
Sandström Patrik	Filha ry	Kansainvälinen Savuton Sairaala -koordinaattori
Vasankari Tuula	Filha ry	Kansainvälinen Savuton Sairaala -koordinaattori
Koskinen Merja		Hallituksen ulkopuolinen rahastonhoitaja

2. JÄSENORGANISAATIOT

Varsinaiset jäsenet

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiiri (EKSOTE)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystyöpiirien kuntayhtymä (ESSOTE)

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä (Ilmajoki ja Kurikka)

Kainuun sote

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyöpiirien kuntayhtymä (Soite)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiirien kuntayhtymä Siun sote

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä PSSHP

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

Salon kaupunki, Sosiaali- ja terveystyöpiirin palvelut

Satasairaala, Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Vaasan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kannatusjäsenorganisaatiot

Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) sosiaali- ja terveystyöpiiri

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu (XAMK)

Kotkan kaupunki

3. YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin koronatilanteen vuoksi Teams-kokouksena 26.3.2021 kello 12.00-13.00. Paikalla oli 16 yhdistyksen jäsentä. Vuosikokous hyväksyi yhdistyksen toimintakertomuksen ja -suunnitelman sekä tulo- ja menoarvion. Tilinpäätös vahvistettiin ja vastuuvapaus myönnettiin hallituksen jäsenille. Vuosikokouksen valitsema hallitus varajäsenineen ja toimihenkilöineen näkyy kohdassa 1.

STESO:n hallitus kokoontui toimintakauden aikana viisi kertaa ja kaikki kokoontumiset olivat etäyhteyksillä:

- 17.2.2021
- 26.3.2021
- 27.5.2021
- 24.8.2021
- 19.10.2021

Lisäksi oli yksi sähköpostikokous:

- 23.12.2021-10.1.2022

4. STESO RY TOIMINNAN PAINOPISTEET 2021

4.1 Laadukas toiminta

Koronapandemian aiheutti tänäkin vuonna muutoksia yhdistyksen toimintaan. Hallitus kokoontui koko vuoden verkkoyhteyksillä ja myös vuosikokous pidettiin etänä. Tänä vuonna ei järjestetty perinteistä verkostotapaamista tai kesäkoulua.

Kansainväliset HPH-standardit suomennettiin ja niistä tehtiin esittelydiat. Nämä julkaistiin yhdistyksen verkkosivuilla

7.9.2021 järjestettiin webinaari hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimintaohjelman toimeenpanosta ja jalkauttamisesta jäsenorganisaatioihin. Webinaari järjestettiin yhdessä STM ja THL kanssa.

Laki hyvinvointialueista hyväksyttiin eduskunnassa kesällä 2021 ja moni STESO ry toiminnassa oleva on työskennellyt aktiivisesti hyvinvointialueen valmistelussa tai sote-uudistus -hankkeissa kuluneen vuoden aikana.

Tupakaton Sote-verkosto

Savuton sairaala -verkoston nimi muutettiin Tupakaton Sote-verkostoksi

Tupakaton Sote -verkoston itsearviointikysely lähetettiin kaikille STESO ry:n jäsenorganisaatioille (22 kpl) ja 14 (64 %) organisaatiota vastasi kyselyyn. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri ylsi auditoinnissa kultatasolle, kaksi organisaatiota oli hopeatasolla, kahdeksan pronssitasolla ja kaksi organisaatiota oli jäsenyytasolla.

Vuoden aikana järjestettiin kaksi Tupakaton Sote-verkoston koulutus- ja keskustelutilaisuutta Teams-ympäristössä (14.4. ja 30.11.2021). Aiheena kevään tilaisuudessa oli Tupakattoman Soten kehittäminen erikoissairaanhoidossa ja perusterveydenhuollossa ja esimerkkinä kuultiin Lääkärijohtaisen tupakkavieroitusyksikön toiminnasta ja sairaanhoitajien vieroitustyöstä Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä. Verkoston toinen tapaaminen toteutettiin Tupakka ja terveys- päivien vieroitustyöpajana 30.11.2022. Myös tällöin teemana oli vieroituskäytännöt eri puolilla Suomea (Helsingin kaupunki, OYS, Raahen kaupunki, Tampereen kaupunki ja Ehyt ry). Koulutuksen aikana kuultiin esityksiä myös tupakoinnin aiheuttamista kustannuksista sosiaali- ja terveydenhuollossa ja kansallisen laaturekisterin kehitystyöstä.

Vuoden aikana tuotettiin verkkomateriaali siitä miten tupakoivan läheinen voi parhaiten tukea tupakoivaa lopettamaan. Verkkomateriaali on vapaasti käytettävissä jäsenorganisaatioissa. Aloitettiin myös prosessi jäsenorganisaatioille lähetettävän auditointilomakkeen lyhentämiseksi.

STESO ry on osallistunut Global Network for Tobacco Free Health Care Services -verkoston yleiskokoukseen 11.6.2021 ja Gold Forum seminaariin 13.10.2021. HPH-kongressissa 12.10.2021 pidimme suullisen esityksen Suomen tupakkavieroituskäytännöistä auditointitulosten perusteella.

STESO ry osallistui lisäksi Savuton Suomi- 2030 verkoston ohjausryhmään ja tupakastavieroituksen asiantuntijatyöryhmään.

Tupakaton Sote- verkostotoiminnasta ovat vastanneet Reetta-Maija Luhta, Minna Pohjola, Patrick Sandström ja Tuula Vasankari

TF MED verkostotoiminta

Kansainvälinen Task Force Migration, Equity & Diversity (TF MED) verkostosto ei ole kokoontunut vuoden aikana.

Yhdistyksen edustaja yhdenvertaisuus-, maahanmuutto-, ja monimuotoisuus asioissa (MED TF) on ollut Eeva Häkkinen.

Ravitsemusterveyden edistäminen

STESO:n nimeämä ravitsemusterveyden edistämisen työryhmä kokoontui vuoden 2021 aikana viisi kertaa ja jatkoi ravitsemusterveyden edistämisen standardien kehittämistyötä kokoamalla mittarit ja arviointikysymykset. Lisäksi työryhmä jatkoi standardien pilotoinnin suunnittelua.

Standardeista pyydettiin lausunto webropol-kyselyllä yhdeksältä asiantuntijalta ja vastaus saatiin kolmelta. Saatu palaute otettiin huomioon. Kommentit ja muutosehdotukset olivat hyviä ja harkittuja. Yleisarvio oli myönteinen.

Ravitsemusterveyden edistämisen standardityö on saatettu tiedoksi Valtion ravitsemusneuvottelukunnan nimeämälle ravitsemushoitosuosituksen uudistamisen ohjaus- ja asiantuntijaryhmään ko. työryhmien sihteerin, käsikirjoittaja-asiantuntija Ulla Siljamäki-Ojansuun välityksellä.

Auli Pölönen, Ulla Siljamäki-Ojansuu ja Leea Järvi laativat ravitsemusterveyden edistämisen standardien kehittämistyöstä abstraktin, Development of Nutrition Standards for Health Promoting Hospitals and Health Organizations in Finland. Se hyväksyttiin suulliseksi esitykseksi kansainväliseen Health Promoting Hospitals and Health Service-konferenssiin, joka pidettiin virtuaalisesti 12.10.2021. Auli Pölönen ja Leea ja Järvi pitivät esityksen.

Ravitsemusterveyden edistämisen standardit tallennettiin STESO:n internet-sivulle ja niistä on myös englanninkielinen versio.

4.2 Yhteistyötahot

Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry kuuluu kansainväliseen Health Promoting Hospitals and Health Services (HPH) -verkostoon ja täten myös STESO:n jäsenorganisaatiot kuuluvat yhdistyksen kautta HPH -verkostoon. Yhdistyksen HPH koordinaattori, Heli Hätönen, jatkaa tiivistä yhteistyötä kansainvälisen organisaation kanssa huolehtien verkostojen välisestä tiedonkulusta. Kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa osallistumisen monikansalliseen kehittämistoimintaan.

Kansainvälinen HPH-kongressi järjestettiin tänä vuonna webinaarina 12.10.2021. STESO:n edustajina suullisen esityksen pitivät Leea Järvi ja Auli Pölönen sekä Patrick Sandström. Heli Hätönen toimi kongressissa puheenjohtajana.

Baltian ja pohjoismaiden yhteistyönä järjestettiin webinaari uusista HPH standardeista 18.6.2021. Webinaarin järjestelyistä vastasi Ruotsi.

Yhdistys tekee lisäksi tiivistä yhteistyötä joko itsenäisesti tai jäsenorganisaatioiden toiminnan kautta seuraavien organisaatioiden kanssa:

- Filha ry
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Ravitsemusterapeuttien yhdistys
- Terve Kunta -verkosto
- Savuton suomi 2030 -verkosto
- Task Force Migration, Equity & Diversity (TF MED) verkosto
- Global Network for Tobacco Free Health Care Services -verkosto.

4.3 Viestintä

Yhdistyksen ulkoinen tiedotus tapahtuu verkkosivujen (www.steso.fi) kautta ja niitä pyritään päivittämään säännöllisesti sihteerin toimesta. Yhdistyksellä on twitter -tili, jonka päivittäminen on vaatimatonta. #steso käyttöä jäsenten omista twiiteissä tulisi lisätä.

STESOn näkyvyyttä, esimerkiksi yhdistyksen diapohjan tai logon käyttöä tulisi lisätä entisestään.

4.4 STESO verkoston kasvu ja jäsenistö

Centria ammattikorkeakoulu päätti kannattajajäsenyytensä. Muuten jäsenmäärä on säilynyt ennallaan. Keskustelu STESO:n suhteesta käynnistyviin hyvinvointialueisiin on käynnistetty.

5. TALOUS

Yhdistyksen talous on hyvä. Tuloina on jäsenorganisaatioiden jäsenmaksut. Suurimmat menot koostuvat HPH-verkoston jäsenmaksuista.

Koronatilanteen vuoksi toimintaa toteutettiin pääasiallisesti etäyhteyksillä. Kustannukset olivat pieniä.

Kuluvana vuonna yhdistys panosti ravitsemusterveyden standardien työstämiseen ja materiaaleihin sekä omaiset tupakoinnin tukena -verkkokurssin tuottamiseen (Filha).

Yhdistys myönsi neljä apurahaa HPH-webinaariin (Leea Järvi, Eeva Häkkinen, Auli Pölönen ja Patrick Sandström/Filha).

6. JÄSENOrganisaatioiden terveyden edistämisen toimintakertomukset 2021

ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRI EKSOTE

Laadukas toiminta

Eksoten maakunnallinen hyvinvointityöryhmä kokoontui säännöllisesti. Työryhmässä on laaja edustus keskeisistä toimijoista kunnan, elinkeinoelämän, järjestöjen sekä muiden yhteisöjen jäsenistä. Maakunnallinen hyvinvointityöryhmä hyväksyi laajan hyvinvointisuunnitelman vuosille 2021–2025; terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen. Suunnitelma hyväksyttiin Eksoten hallituksessa ja valtuustossa. Kunnat ja useampi järjestö ovat sitoutuneet samoihin tavoitteisiin.

Eksoten elintapaohjaus saatiin vakiintuneeksi toiminnaksi ja työtä toteutetaan kahden hyvinvointivalmentajan työpanoksella. Asiakasmäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna ja suurin osa asiakkaista tuli ohjaukseen ravitsemuksen ja liikkumisen vuoksi, tupakanvieroitusohjausta saaneiden osuus pysyi edellisenvuoden tasolla. Koronatilanne huomioiden vastaanottoja toteutettiin myös etävastaanottoina. Uutena ryhmätoimintana käynnistettiin ELO- elämäntaparyhmä sekä Satakunnan Sydänpiirin hallinnoima Verkkopuntari painonhallintaryhmä. Kaikki ryhmätoiminnot toteutettiin etänä. Hyvä mieli – hankkeessa vahvistettiin mielen hyvinvoinnin taitoja ja tätä kautta toteutettiin kuntalaisille kolme luentoa ravitsemuksesta, liikunnasta ja unesta.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutettiin kuntien ja järjestöjen kanssa yhteistyössä. Ehkäisevän päihdetyön tiimi toteutti yläkouluille käyttöön ”Hyvä mieli syntyy ja voi hyvin ilman päihteitä- oppituntikononaisuuden”. PAKKA- tarjontatyöryhmä kokoontui säännöllisesti ja Etelä-Karjalan alueella toteutettiin Ota kantaa – päihdetilanne kysely kuntalaisille toisen kerran. Savuton Sairaala itsearviointiin saatiin useammalta toimialalta vastauksia. Tulokset olivat positiivisia ja tämän pohjalta savuttomuus asiaa on saatu nostettua hieman näkyvämmäksi organisaatioissa. Neuvoloissa otettiin käyttöön häkämittarit ja toteutettiin yhteistyössä Saimaan Syöpäyhdistyksen kanssa hoitopolku nikotiiniton raskaus.

Yhteistyötahot

Maakunnallista elintapaohjaus- ja liikuntaneuvonta prosessia vahvistettiin Etelä-Karjalan Urheilu- ja Liikunta ry:n Elintapaohjauksen palvelupolku- hankkeessa, missä rakennettiin pohjoisiin kuntiin kuntakohtaiset työryhmät sekä tehtiin elintapaohjaus- ja liikuntaneuvonta näkyvämmäksi. Järjestöyhteistyötä vahvistettiin eri työryhmissä ja hoitopolkujen päivittämisessä. Järjestöjen ja sote toimijoiden yhteistyön kehittämiseksi käynnistettiin Kumppanuuskahvit.

Viestintä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta vahvistettiin some viestintää sekä uudistettiin HYTE-uutiskirjeen sisältöä sekä laajennettiin sen jakelua. Erilaisia ryhmätoimintoja sekä luentoja toteutettiin etänä verkossa.

Minna Piirainen, Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija
minna.piiirainen(at)eksote.fi

ETELÄ-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRI

Laadukas toiminta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tukivat Etelä-Pohjanmaalla sote-rakenneuudistus -hanke ja tulevaisuuden sote-keskus hanke. Etelä-Pohjanmaalla valmisteltiin aktiivisesti laajaa alueellista hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Valmistelun keskiössä toimi monialainen hyte-verkosto ja työtä koordinoitiin Aksilasta. Syksyllä järjestettiin hyte-verkostolle kolme työpajaa. Loppuvuodesta valmistui hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman graafinen ulkoasu. Hyväksymisprosessiin julkaisu siirtyy vuoden 2022 puolella.

Elintapaohjauksen käsikirjan valmistelu eteni loppuvaiheeseen. Ulkopuolinen asiantuntijaraati arvioi käsikirjan sisällön ja antoi lausuntonsa. Elintapaohjauksen käsikirjan sisällön siirto uudelle sähköiselle alustalle aloitettiin ja elintapaohjauksen käsikirja julkaistaan alkuvuodesta 2022.

Etelä-Pohjanmaan alueellinen huumestrategia ja toimenpideohjelma valmistui marraskuussa 2021. Valmisteltiin ehkäisevän päihdetyön alueellista suunnitelmaa. Toteutettiin yhdessä verkoston kanssa ensimmäinen Etelä-Pohjanmaan alueen Pakka-päihdekysely 8.3.–11.4.2021. Vastauksia saatiin 1887. Toteutettiin PEPP-koulutukset 5–6-luokkaisten opettajille syksyllä 2021 yhdessä kuntien EPT-koordinaattorien kanssa. Savuton sairaala -työryhmä teki Tupakaton sote-auditoinnin.

Vuoden 2021 aikana aloitettiin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ravitsemusterapiapalveluiden suunnittelu, mikä piti sisällään ravitsemusterapiapalveluiden nykytilan ja resurssitarpeen selvittämisen sekä ravitsemusterapian etäpalveluiden suunnittelun (chat- ja Verkkopuntari-palvelu). Ravitsemusohjausmateriaaleja päivitettiin. Perinteistä Kaappaa kasvis! -viikkoa vietettiin viikolla 39. Viikolle osallistui 36 alueen alakoulua ja 4472 oppilasta.

Koulutuksia järjestettiin Hyvän mielen perhe -koulutus ja syömishäiriökoulutus yhteistyössä Pohjanmaan-SYLI ry:n kanssa. Koulutukset toteutettiin webinaareina ja niihin osallistui yhteensä noin 250 henkilöä.

Yhteistyötahot

Koronapandemian aiheuttamista haasteista huolimatta terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen jatkui hyvässä yhteistyössä kuntien, järjestöjen, oppilaitosten ja eri toimijoiden kanssa. Alueella toimii useita aktiivisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoja, kuten alueellinen hyte-verkosto, elintapaohjauksen maakunnallinen kehittämisverkosto, ehkäisevän päihdetyön verkosto ja terveyden edistämisen yhdyshenkilöiden verkosto.

Viestintä

Viestintä painottui koulutuksista ja tapahtumista viestimiseen. Viestintää toteutettiin myös mm. asukkaita osallistavan hyte-kyselyn tiimoilta ja elintapaohjauksen käsikirjasta tiedottamiseen. Kanavina hyödynnettiin Etelä-Pohjanmaan sote-uudistuksen verkkosivuja ja viestintäkanavia. Viestintää toteutettiin myös sairaanhoitopiirin virallisia kanavia hyödyntäen. Aksilla on myös oma Twitter tili @AksilaEPSHP.

Juha Vuorijärvi, Hyvinvointikoordinaattori/Kehittämissuunnittelija
juha.vuorijarvi(at)epshp.fi

ETELÄ-SAVON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ ESSOTE

Laadukas toiminta: Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen monialainen työryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Kokouspöytäkirjat liitteineen ovat luettavissa Essoten www-sivuilta. Essote osallistui STESO-verkostoyhteistyöhön liittyvään Tupakaton sote (aiemmin Savuton terveydenhuolto) -auditointiin, jossa saatiin 88 / 144 pistettä. Pistemäärä on samaa luokkaa kuin vuonna 2019, jolloin auditointi toteutettiin edellisen kerran. Edellisenä vuonna nimetyn yhdenvertaisuustyöryhmän työ valmistui, kun kuntayhtymän hallitus hyväksyi (23.9.2021 § 186) työryhmän valmisteleman henkilöstön ja asiakkaiden/potilaiden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman.

Essotessa on käytössä Exreport -järjestelmään luotuja mittareita, joiden avulla voidaan seurata hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumista käytännössä. Mittareista oli hahmotettavissa, että erilaiset terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät käynnit, esim. terveystarkastukset ja seulonnat elpyivät jonkin verran edellisen vuoden pudotuksen jälkeen. Terveyteen liittyvä ohjaus ja neuvonta kuitenkin vähenivät edelleen noin 8 % edellisestä vuodesta. Vähentyminen voi johtua koronaepidemian vuoksi tehdyistä toiminnallisista muutoksista. Neuvonnan ja ohjauksen tietosisällöt koostuvat mm. kasvun ja kehityksen, lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen, liikunnan sekä tunnettuun terveysongelmaan, ravitsemukseen ja painon hallintaan, päihteisiin ja riskikäyttäytymiseen, tapaturmien ehkäisyyn tai seksuaaliterveyteen liittyvistä tietosisällöistä. Eräs keskeisimmistä ennalta ehkäisevän toiminnan menetelmistä ovat rokotukset, joiden määrä vuonna 2021 kasvoi koronarokotusten vuoksi erityisen paljon.

Elintapaohjaus on vakiintunut Essoten toiminnaksi ja elintapaohjausverkoston koordinaatio jatkui koronan aiheuttamista haasteista huolimatta. Elintapaohjaus sai myös valtakunnallista näkyvyyttä joulukuussa, jolloin Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Essoten mallille 3500 euron suuruisen Liikkuva aikuinen -palkinnon. Tunnustuspalkinnon perustelujen mukaan Essoten elintapaohjauksen palvelumalli on kiinteä osa ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa. Mallin mukaan esim. diabetesriskissä olevia aikuisia ohjataan liikkumiseen ja liikunnalliseen elämäntapaan kiinnittäen samalla huomiota uneen ja terveelliseen ravintoon sekä niiden merkitykseen kokonaishyvinvointiin. Vuoden lopulla Essoteen haettiin lisäksi elintapaohjauksen lääkäriä, mikä vahvistaa elintapaohjausta tulevaisuudessa entisestään. Lokakuussa päättyneissä Terveenä eläkkeellä ja Onnistu yhdessä -hankkeissa kehitettiin erityisesti työhyvinvointiin liittyviä aiheita. Parasta Etelä-Savoon -hankkeen hyvän pohjamallin perustalta suunniteltiin uutta hanketta, jossa on tarkoituksena mallintaa Hyvinvointivoimala -mallia Etelä-Savoon. Tämä Parasta itää! -niminen hanke sai rahoituksen kesäkuussa ja alkoi käynnistysvaiheen toimenpiteillä. Etelä-Savo on osa laajaa itä- ja kaakkoissuomalaista hankekonsortiota.

Viestintä: Covid-19 tilanteen jatkuessa epävana useat hyvinvointiin ja terveyden edistämisen verkostoon tai hankkeisiin liittyvät tapahtumat toteutuivat verkkovälitteisinä. Tilaisuuksien pitämiseen liittyi epävarmuutta. Kolmatta kertaa toteutetut alueelliset järjestömessut pidettiin hybridimallilla, jossa oli mahdollisuus sekä lähi- että etäosallistumiseen. Teemoja olivat vertaistuki, kokemustoimijuus sekä vapaaehtoistoiminta. Järjestömessut olivat Essoten sekä OLKA-hankkeen yhteistyötä, ja ovat toimiva esimerkki julkisen sektorin ja sote-yhdistysten välisestä yhteistyöstä ja yhdistysten kiinnittymisestä osaksi sote-palvelujen kehittämistä. Järjestömessujen toimintamallikuvaus on sijoitettu Innokylään. Essote ja Etelä-Savon soteuudistus osallistui lisäksi marraskuussa Savonlinnan seudun Kolomosen koordinoimille virtuaalisille Hyvinvointimessuille.

Mikkelissä 14.2.2021, Eeva Häkkinen, vs. vastuualuejohtaja, hyvinvointikoordinaattori

Eeva Häkkinen

FORSSAN SEUDUN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAAHOITOPIIRI

Laadukas toiminta

Sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön (Pth-yksikön) preventiotiimin perustehtävänä on tarjota asiantuntemusta ja tukea kunnille ja hyvinvointialueille järjestämällä koulutusta, kokoamalla hyvinvointi- ja terveysseurantatietoja sekä levittämällä kuntien käyttöön sairauksien ja ongelmien ehkäisyn näyttöön perustuvia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä.

Vuonna 2018 perustettu HUSin toimitusjohtajan vetämä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä mahdollistaa vuoropuhelun HUSin, kuntaedustajien, THL:n sekä Helsingin yliopiston välillä. Toinen terveyden edistämistä tukeva rakenne on vuonna 2019 aloittanut Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaryhmä, johon kuuluu yhteistyökumppanien, järjestöjen, oppilaitosten ja Käyvän hoidon edustajat.

Preventiotiimin toiminta on vuodesta 2019 toteutunut pääosin Hyvä kierre -projektissa ja sen verkostoissa. Näyttöön perustuvien toimintamallien levittäminen tapahtuu neljässä kohteessa ja viidessä verkostossa: tupakoimattomuuden ja nikotiinittomuuden edistäminen, osallisuuden vahvistaminen (lasten ja nuorten hyvinvointi -verkosto sekä pitkäaikaistyöttömien palvelut -verkosto), terveyserojen kaventaminen (lihavuuden ehkäisy ja hoito -verkosto) sekä kaatumisten ehkäisy. Verkostoissa on yli 400 ammattilaista ja kaikkia Uudenmaan kuntia on kutsuttu mukaan. Vuoden 2021 keskeisiä teemoja olivat yhdenvertaisuus; hoitopolut, yhdyspintatyöskentely ja verkostot terveyttä edistämässä; verkostoviestintä sekä Hyte-yhteistyö tulevaisuudessa uusissa Sote-rakenteissa.

Uutena toimintamuotona vuonna 2021 aloitettiin terveyden edistämisen Teams-aamuseminarit alueen ammattilaisille. Kerran kuussa paneudutaan 40 minuutin ajaksi ajankohtaiseen terveyden edistämisen teemaan, jota käsitellään asiantuntija-alustuksin sekä käytännön esimerkein potilastapausten kautta.

Sote-uudistuksen lakien hyväksymisen jälkeen hyvinvointialueiden Hyte-suunnittelutyö tiivistyi. Pth-yksikkö osallistui Hyte-suunnittelutyöpajoihin sekä kävi vuoropuhelua Hyte-työn järjestämiseen liittyen hyvinvointialueiden toimijoiden kanssa. Uudenmaan erilliskäytäntö tuo haasteita ja mahdollisuuksia Helsingin, neljän hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän Hyte-yhteistyölle. Syksyllä 2021 alkoi myös HUS järjestämissopimustyö ja vuoden 2021 lopussa siihen nimitettiin HYTE-teemaryhmä, jossa on Pth-yksikön edustus. Vielä on aikaista tietää tekevätkö hyvinvointialueet esimerkiksi yhteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiaa ja miten HUS Pth-yksikkö voi tulevaisuudessa olla siinä apuna ja mukana.

Yhteistyötahot

Pth-yksikkö osallistui aktiivisesti sairaanhoitopiirin Savuton sairaala toimintaan, joka sisältää mm. Tupakoimatta ja nikotiinittomana leikkaukseen toimintamallin vakiinnuttamisen, henkilöstön vieroitustyön osaamisen vahvistamisen sekä Savuton kampus -ohjelman. Pth-yksikkö on ollut HUSin edustajana Terve paino ry:ssä, STESO:ssa ja Tupakaton Sote-verkostoissa. HUSin edustajia oli myös THL:n ylläpitämässä Kaatumisten ja putoamisten ehkäisyn toimeenpanosuunnitelman ja Lihavuuden ehkäisyn asiantuntijaverkostoissa, Lasten lihavuuden ehkäisy Policy brief -työryhmässä sekä Lihavuuden Käypä hoito -suositusten käyttöönottokyselyn suunnittelutyöryhmässä. Pth-yksikkö teki yhteistyötä yliopistosairaanhoitopiirien tuottaman Terveyskylän kanssa Tupakoinnin lopettaminen hyvän hoidon tukena ja Tupakoimattomana leikkaukseen omahoito-ohjelmien päivitystyössä.

Järjestöillä on suuri merkitys kunnissa tapahtuvassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, ja niiden kanssa tehdään tavoitteellista yhteistyötä. Järjestöjen edustajia on mukana Hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisen asiantuntijaryhmässä ja Hyvä kierre verkostoissa. Sydänliiton kanssa pidetään säännöllisesti yhteistyöpalavereja. Yhteistyötä tehdään myös Metropolian YAMK terveyden edistämisen jatko-opiskelijoiden ja Helsingin yliopiston yleislääketieteen erikoistujien opintoihin liittyen. Elokuussa 2021 julkaistiin Painon puheeksi ottaminen -opas /Att föra vikten på tal-guide (pdf ja painotuote) yhteistyössä THL:n ja Sydänliiton kanssa. Huhtikuussa järjestettiin Miten puhua painosta –webinaari yhteistyössä Syli ry:n ja Terve paino ry:n kanssa. Sote-verkostojen tutkimus -yhteistyötä tehdään Helsingin yliopiston ja muiden verkostoammattilaisten kanssa.

Viestintä

Viestintä on vaikuttamisen ja yhteistyön kannalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä keskeistä toimintaa. Viestintään ja sen kehittämiseen panostettiin erityisesti vuonna 2021. Viestinnän välineinä on HUS Pth-yksikön preventiotoiminnan nettisivut www.hus.fi/hyvakierre, HUS intranet-sivut, uutiskirjeet, sähköpostiviestit, verkostojen Teams-tiimit, blogi-kirjoitukset ja Instagram-tili. Vanhusten viikolla lokakuussa 2021 julkaistiin Hyvinvointifaktoja uusmaalaisista ikäihmisistä -raportti yhteistyössä dosentti Satu Jyväkorven kanssa (pdf ja painotuote) auttamaan Hyte-toiminnan kohdentamisessa alueella. Tämä oli jatkoa vuonna 2019 tehdylle Hyvinvointifaktoja uusmaalaisista nuorista -julkaisulle.

Paula Häkkänen, Terveyden edistämisen vs. ylilääkäri, HUS

JIK-PERUSPALVELULIIKELAITOSKUNTAYHTYMÄ (ILMAJOKI JA KURIKKA)

KAINUUN SOTE

KANTA-HÄMEEN SAIRAANHOITOPIIRI

KESKI-POHJANMAAN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUKUNTAYHTYMÄ SOITE

KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI

Laadukas toiminta

Sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö tukee sairaanhoitopiirissä ja kunnissa ammattilaisten tekemää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä edistämällä näyttöön perustuvien menetelmien ja hyvien käytäntöjen jalkauttamista. Osa maakunnallisesta hyvinvointityöstä toteutettiin vuonna 2021 osana Keski-Suomen sote-uudistus -hanketta. Keski-Suomen laaja hyvinvointikertomus (2017-2020) sekä hyvinvointiohjelma (2021-2024) valmistuivat hankeaikana. Keski-Suomen digitaaliseen sosiaali- ja terveyskeskukseen (OmaKS) rakennettiin hyvinvointisi tueksi -sivusto.

Sairaala Nova valmistui 2021. Tupakaton sote- toiminta varmistettiin uudessa rakennuksessa heti muuton jälkeen viestimällä konseptista uutiskirjeissä, intrassa, infotauluissa sekä informoimalla sairaalan johtoa. Tupakointiasemat siirrettiin opasteiden kera sairaalan sisäänkäyntien läheisyyteen. Yliopiston markkinointipiskelijät toteuttivat havainnointikampanjan, jossa kartoitettiin asiakkaiden ja ammattilaisten ajatuksia savuttomuuden tuesta sairaalassa. Sen pohjalta ehdotettiin sosiaalisen markkinoinnin keinoja vähentää tupakointia sisäänkäyntien läheisyydessä sekä vinkkejä viestintään.

Kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämistä jatkettiin koronapandemiasta huolimatta. Juttupenkkitoiminta jatkui ja kokemusasiantuntijat arvioivat ja havainnoivat kutsuttuna leikkaukseen tulevan asiakkaan palvelupolun. Vapaaehtoisten ja vertaisten toimintaa koordinoitiin OLKA®-toiminnan kautta. OmaKS-palvelussa käynnistyi kokemusasiantuntijan Chat-vastaanotto.

Koronan vauhdittamana maakuntaan tuotiin uusi digitaalinen palvelu; Verkkopuntari.

Perusterveydenhuollon ohjaajat koulutettiin ja ryhmäohjausmalli mahdollisti etäryhmien ohjaamisen yli kuntarajojen. Liikuntaneuvonnan kuntaedellytyksiä parannettiin yhteisen maakunnallisen työryhmän avulla ja liikuntaneuvonnan prosessia juurrutettiin osaksi elämäntapaohjauksen malleja; mm. kutsuntapudokkaiden, raskaana olevien (GDM) ja tyyppin 2 Dm sairastavien elämäntapaohjauksen prosesseissa. Ammattilaisille koottiin ohjausosaamisen verkkomahdollisuudet koulutuskokonaisuus.

Ravitsemusterapian perustason palveluita (etäpalvelut) sekä yhdyspinnalla tehtävää ravitsemusterveyden edistämistyötä kehitettiin. Maakunnallinen ravitsemustyöryhmä koottiin ja ravitsemusterapian resurssien vahvistamista valmisteltiin (hyvinvointialueen ravitsemusyksikkö).

Keväällä 2021 julkaistiin osallistavan taiteen suunnitelma, jonka pohjalla oli 2019 toteutettu taiteilijaresidenssi psykiatrialla. Sairaanhoitopiiri sai syksyllä 2021 Työsuojelurahastolta avustuksen henkilöstön ja potilaiden hyvinvoinnin edistämiseen osallistavan taiteen keinoin. Tavoitteena hankerahoituksella on myös tukea kulttuuriyhdyshenkilöiden toimintaa ja toiminnan vakiinnuttamista shp:ssä.

Terveyden edistämisen määrärahalta toteutettu ehkäisevän päihdetyö päättyi elokuussa. Osana valtakunnallista työkykyohjelmaa käynnistyi Meidän kyvyt käyttöön -hanke (2021-2022).

Yhteistyötahot

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään useiden toimijoiden ja verkostojen kanssa. Verkostoja on kansallisella ja maakunnallisella tasolla.

Viestintä

Viestinnässä hyödynnetään sairaala Novan virallisia kanavia (verkkosivut, Facebook ja Twitter) ja viestinnän henkilöstölle suunnattua uutiskirjettä. Lisäksi tuotettiin aktiivisesti sisältöä Keski-Suomen hyvinvointialueen (hyvaks) ja Sote-uudistus-hankkeiden sosiaaliseen mediaan. Meijän polku -kansanterveysohjelman sisällön tuottamiseen osallistuttiin.

Susanna Mutanen, hyvinvointikoordinaattori ([susanna.mutanen\(at\)ksshp.fi](mailto:susanna.mutanen(at)ksshp.fi))

LAPIN SAIRAANHOITOPIIRI

LÄNSI-POHJAN SAIRAANHOITOPIIRI

PIRKANMAAN SAIRAANHOITOPIIRI

Laadukas toiminta

Alueellinen toiminta

Pirkanmaan Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeessa (PirSOTE) sisällytetty vuosien 2022-2023 hankesuunnitelmaan sosiaali- ja terveydenhuollon ravitsemusterveyden edistämisen standardien ja Maailman tupakkavapaa terveydenhuolto -verkoston standardien pilotointi ja käyttöönotto.

PirSOTE-hankkeessa työstetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) sekä ehkäisevän päihdetyön (EPT) toiminnallista muutosta. Kunnista 8/ 23 julkaisi vuonna 2021 verkkosivuillaan työikäisten monitoimijaisen elintapaohjauksen palvelutarjottimen ("Hyvinvointia elintavoilla"-verkkosivusto). Kuntien EPT-rakenteiden vahvistamiseksi työstettiin [EPT-toimintamalli](#), joka löytyy Innokylästä.

Yhteistyö

Pirkanmaan alueellisen HYTE- ja EPT-koordinaation alueellinen ja valtakunnallinen verkostoyhteistyö. PirSOTE-hankkeessa vastuulla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnallisen muutoksen hankesalkku. Osatoteuttajina 23 kuntaa. Pirkanmaan hyvinvointialueen VATE-valmistelun (Pirha) yhdyspintajaostossa vastuulla on HYTE- ja EPT-yhdyspintojen rakentaminen.

Viestintä

Järjestyksessään kolmas alueellinen hyvinvointikertomus, [Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021 - 2024](#) hyväksyttiin PSHP:n valtuustossa. Julkaistu PSHP:n verkkosivuilla ja [sähköinen hyvinvointikertomus.fi](#) -verkkopalvelussa.

Maarit Varjonen- Toivanen

Pirkanmaa, erikoissairaanhoito

Laadukas toiminta

Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio on Pirkanmaalla sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön vastuulla. Tavoitteena on väestön hyvinvointi- ja terveyserojen

kaventaminen. Terveyden edistämisen neuvottelukunnan päätöksellä alueellinen ehkäisevän päihdetyön koordinaatio on sisällytetty alueelliseen HYTE-kokonaisuuteen vuodesta 2019.

Erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen (TED) toimintaa linjasi toimialuejohtajatasoinen ohjausryhmä (3 kokousta), suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi TED-koordinaattorin (50%) johtama asiantuntijaryhmä (6 kokousta) ja operatiivisen tason TED-toiminnan jalkautuksesta, seurannasta ja raportoinnista vastaavat yksiköiden nimetyt TED-yhdyskunnat.

Yhteistyö

Erikoissairaanhoidon keskeiset yhteistyökumppanit ovat Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot (STESO ry), Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto, alueellisen HYTE-koordinaation ohjausryhmänä toimiva Terveyden edistämisen neuvottelukunta ja Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin kehittämisen KULTU-verkosto. Vuoden aikana valmistui Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2024, jonka erikoissairaanhoidon tavoitteita priorisoitiin TED-ohjausryhmässä tarkennettua toimintasuunnitelmaa varten.

PSHP toimi STESO ry:n puheenjohtaja-organisaationa ja hallituksen puheenjohtajana Juha Ahonen, joka koordinoi PSHP:n TED-toimintaa 2017-2021.

Taysin ravitsemusterapiayksikön koordinoima alueellinen ravitsemustyöryhmä tuotti lasten, nuorten ja lapsiperheiden alueellisen ravitsemussuunnitelman päivityksen. Taysin asiantuntijat osallistuivat työryhmään, joka tuotti STESO ry:n julkaisemana Ravitsemusterve sote-organisaatio -standardit.

Erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen teemoina jatkuivat: vajaaravitsemus, nikotiinituotteet, päihteet, kulttuurihyvinvointi ja elintapaohjaus. Kansallinen ja vuosittainen Savuton Sairaala -auditointi tuotti PSHP:lle toistaiseksi korkeimmat pisteet 105, joilla säilyimme pronssitasolla. Savuton sairaala -toimintamalli päivitettiin ja käsiteltiin eri toimielimissä hoitotyön johtajan aikataulutuksen mukaisesti julkaistavaksi. Asian tärkeyttä kiireellisenä Korona-aikana osoitti huomattavan korkea vastausprosentti (92 % toimialueista/vast). STESO ry:n tilauksesta FILHA:ssa tekeillä Kuinka läheinen voi tukea nikotiinituotteista eroon pyrkivää -dokumentti. Valmisteltu uuden vastualueet ylittävän Savuttomuusryhmä perustamista. Kehitysvammahuollossa osallistuttiin SELVIS - ehkäisevää päihdetyötä kehitysvammaisille nuorille -hankkeeseen (EHYT ry ja Kehitysvammaliitto). Ehkäisevän päihdetyön toimintamalli julkaistu Innokylässä. Yhteistyössä Pirkanmaan Voimia Oy:n kanssa käynnistettiin säännöllinen potilas- ja henkilöstöruokailun maidon ja rasvojen laadun seuranta ja raportointi. Päivitettävissä hoitoketjuissa varmistettiin terveyden edistämisen teemojen huomiointi. Taysin internetissä väliaikaisesti sijaitseva alueellinen elintapaohjauksen palvelutarjotin integroitiin vahvasti Pirsote-hankkeeseen (Pirkanmaan TulSote) ja HVA-valmisteluun. Tays liittyi Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla-hankkeeseen 2021-2023, jonka päätavoitteena on laatia esh:n kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Sote-taiteilija Armas-klovni viihdytti potilaita, omaisia ja henkilökuntaa monipuolisen ja osallistavan musiikin menetelmin 10-12/2021.

Viestintä

Eri viestintäkanavia hyödyntäen jaettiin terveyttä ja hyvinvointia tukevaa materiaalia ja elintapojen muutosta tukevaa tietoutta ja ohjeita potilaille, ammattilaisille ja väestölle.

Koordinointipäällikkö, terveyden edistämisen koordinaattori Juha Ahonen, PSHP

POHJOIS-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ SIUN SOTE

Laadukas toiminta

Siun soten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä kokoontui kahdeksan kertaa vuonna 2021. Siun sote nimesi alkuvuonna hyte-yhdysenkilöt, jotka toimivat hyte-asioissa linkkinä kuntiin ja ovat myös hyte-ryhmän jäseniä. Loppuvuonna ryhmä aloitti vuonna 2019 laaditun hyvinvointikertomuksen päivytystyön, johon osallistui myös laajasti muita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia eri toimialueilta. Hyvinvointikertomuksen päivittäminen jatkuu vielä alkuvuonna 2022 ja asiakirja viedään Siun soten yhtymävaltuuston hyväksyttäväksi. Hyte-toiminnan koordinoinnista vastaa Siun soten kehittämispäällikkö, joka oli myös mukana valmistelemissa tulevan hyvinvointialueen hyte-rakennetta. Heinäkuussa 2021 osana hyte-toimintaa aloitti ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija koordinoimaan maakunnallista ehkäisevää päihdetyötä. Ehkäisevän päihdetyön osalta aloitettiin yhteistyötä kuntien sekä Siun soten toimialojen kanssa kansallisen ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman sisältöjen mukaisesti sekä haettiin ja saatiin rahoitus erilliseen hankkeeseen vuosille 2022-2023.

Siun sote käynnisti vuonna 2021 maakunnallisen elintapaohjausverkoston toiminnan osana Tulevaisuuden sotekeskus-hanketta. Monitoimijainen verkosto kokoontui neljä kertaa, tavoitteenaan tukea alueellista elintapaohjaustyötä. Verkoston koulutustyöryhmässä laadittiin ja otettiin käyttöön elintapaohjauksen ja ennaltaehkäisyn koulutus suunnitelma sote-ammattilaisten ja muiden toimijoiden kouluttamiseksi terveys- ja elintapaohjaukseen. Joulukuussa järjestettiin alueellinen Teams-webinaari: ”Elintapaohjaus osana ammattilaisen osaamista”. Myös osana Tulevaisuuden sotekeskus-hanketta tehtiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen Armi-hankkeen kanssa sote-ammattilaisten hyte- ja järjestöosaamisen vahvistaminen koulutukset: Yhdistyskenttä ammattilaisen ja asiakkaan tukena -verkkokoulutus ja Teams-koulutukset kunnittain. Lisäksi Siun sote vetää maakunnallista perhekeskusverkostoa, jonka tavoitteena on tukea lapsia, nuoria ja perheitä kokonaisvaltaisesti kaikissa heidän elämäntilanteissaan.

Siun sotessa käynnistettiin vuoden 2021 alussa laajamittainen asiakaspalautteiden kerääminen sekä SMS (tekstiviesti) kyselyillä että erityisesti erityisryhmien tarpeisiin paremmin sopivilla kysymisen tavoilla. Asiakaspalautetta on saatu useilta eri toimialueilta yhteensä lähes 150 000 vastausta. Vuoden 2021 aikana keskityttiin enemmän järjestelmien käyttöönottoon ja raportoinnin kehittämiseen. Esimerkiksi terveysasemien osastonhoitajilla on käytössään reaaliaikainen tieto oman yksikkönsä asiakaspalautteesta. Asiakaskokemuksen hyödyntämisen prosessin tekemistä aloitettiin loppuvuodesta 2021. Tavoitteena on lisätä asiakaskokemuksen merkitystä johtamisen näkökulmana ja osana palveluiden kehittämistä. Asiakaskokemus on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä.

Kansalaisille tarkoitettujen digitaalisten palveluiden kehittäminen jatkui vuonna 2021 Omaolo-palveluiden käytön levittämisenä sekä toimintaprosessien parantamisena. Omaolo-palveluista mm. terveys- ja hyvinvointitarkastukset ovat käytössä terveysasemilla ja osittain sosiaalipalveluissa. Omaoloa käytti vuonna 2021 noin 100 000 maakunnan asukasta tunnistautuneena (koronaoirearvion osuus noin 85%). Omaolon käyttäjämäärän kasvu ja sitä kautta tunnettuuden lisääntyminen mahdollistaa palvelun käytön aiempaa paremmin myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma huomioiden (terveystarkastus/ hyvinvointitarkastus).

Siun soten palkkasi huhtikuussa 2021 työntekijän toteuttamaan ns. viranomaislähtöistä digitukea, jonka tarkoituksena on lisätä digitaalisten palveluiden käyttöä ja samalla vähentää (digi)osattomuuden kokemusta. Digituki on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa, osallisuustyön näkökulmasta. Vuoden 2021 aikana digitukityöntekijä kohtasi yhteensä 430 pohjoiskarjalaista.

Yhteistyötahot

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä tehtiin yhteistyössä mm. kuntien, kolmannen sektorin ja oppilaitosten kanssa. Keskeisiä yhteistyötahoja olivat kunnat (hyvinvointikertomusyhteistyö), Pohjois-Karjalan maakuntaliitto (maakunnallisen hyte-ryhmän toiminta), maakunnalliset järjestötoimijat (mm. kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto & järjestöjen ja Siun soten välinen kumppanuusryhmä), hyvinvointialueen valmisteluun liittyvät yhteistyöryhmät sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä hankeyhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Viestintä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta viestintä keskittyi Siun soten henkilöstölle tapahtuvaan viestintään Intran kautta. Intraan koottiin oma sivustonsa elintapaohjauksen tukimateriaaleille henkilökunnan työn tueksi. Hyvinvointikertomuksen päivittämisestä tiedotettiin loppuvuonna 2021. Hyte-viestinnän kehittäminen on työn alla erityisesti vuonna 2022, jolloin tavoitteena on saada julkaistua hyte-kokonaisuudesta oma sivunsa Siun soten julkisille verkkosivuille.

Ellinoora Ojala, ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija (ellinoota.ojala(at)siunsote.fi)

POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRI

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin terveyden edistämisen työryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida terveyden edistämisen toimintaa ja terveyden edistämisen toimintamallien käyttöönottoa OYS:n tulosalueilla ja OYS-Erva-alueella. Työryhmässä on edustus OYS:n eri tulosalueilta ja OYS -Erva-alueelta. Vuonna 2021 työryhmän puheenjohtajana toimi ylihoitaja Katri Korolainen ja sihteerinä terveyden edistämisen koordinaattori Leea Järvi. Työryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2021 aikana. Vuoden 2021 painopisteenä oli potilaiden alkoholin riskikulutuksen tunnistamisen ja lyhytneuvonnan kehittäminen. Kehittämistyötä suunnittelemaan perustettiin työryhmä. Työryhmän teki hankesuunnitelman ja haki rahaa kehittämistyölle hoitotyön kehittämisrahastosta, mutta hakemus ei saanut rahoitusta. Kehittämistyö päätettiin käynnistää siitä huolimatta, että rahallista tukea ei saatu.

Kehittämistyön tavoitteena oli, että Esko-potilastietojärjestelmän fysiologisissa mittareissa olevat Audit-kyselyt otetaan käyttöön ja että kysely tehdään potilaille osana tuloaastattelua. Lisäksi tavoitteena oli sähköisten Audit-kyselyjen ja niiden tulosten raportoinnin kehittäminen.

Kehittämistyö käynnistettiin pilotilla. Pilotiikyksiköksi ilmoitautui Oulaskankaan sairaalan keuhkosairauksien yksikkö, osasto 3. Pilotissa tavoitteena oli, että potilastapaamisissa alkoholin käyttö otetaan puheeksi, tehdään Audit-kyselyt ja mini-interventio sekä kirjataan tiedot.

Pilotti alkoi 20.10.2021 ja päättyi 20.12.2021. Pilotin aikana Audit C-kysely tehtiin yhteensä 151 potilaalle ja lisäksi tehtiin Audit 65-kyselyä. Lääkärit tekivät kyselyn kaikille potilaille, jotka olivat kykeneviä vastaamaan. Alkoholin riskikuluttajat saivat ohjausta sairaanhoitajalta, psykiatriselta sairaanhoitajalta tai sosiaalityöntekijältä ja heille annettiin Vähennä vähäsen -opas. Yli 65-vuotiaille tilattiin A-klinikkasäätiöltä ohjekortit. Pilotin aikana tehtiin yhteistyötä ESKO-systemsin kanssa. Joitakin asioita saatiin muokattua toimivammaksi, mutta tulosten raportointi on edelleen hankalaa. Puheeksi oton muistamisen helpottamiseksi potilaan tiedoissa pitäisi olla heräte, jos Audit -kyselyn tekeminen on tarpeen.

Toimintamalli vaatii kehittämistä, jotta sen voitaisi ottaa osaksi arjen työtä. Paras paikka Audit-kyselyn tekemiseen on perusterveydenhuolto, mutta se, onko potilaan alkoholin riskikulutusta selvitetty, pitää välittyä erikoissairaanhoidon.

Työryhmä päivitti savuton sairaala -toimintaohjeen, joka laajennettiin koskemaan kaikkia tupakka-tuotteita. Toimintaohje käsiteltiin sairaanhoitopiirin yhteistyötoimikunnassa ja toimitettiin tiedoksi sairaanhoitopiirin hallitukselle sekä julkaistiin henkilöstöasian käsikirjassa.

Työryhmä järjesti terveyden edistämisen webinaarin alkoholin riskikulutuksen kartoittamisesta ja nikotiinittomuteen tukemisesta asiakastyössä 28.10.21. Webinaariin osallistui yhteensä 43 sote-ammattilaista. Palaute oli hyvä, kokonaisarvio oli 4,5/5, luennoitsijoiden asiantuntemus 4,7/5.

Yhteistyötahot

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin on toiminut aktiivisesti Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry:ssä, osallistunut hallitustyöskentelyyn ja ollut mukana kansallisten, sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden ravitsemusterveyden edistämisen standardien kehittämistyössä. OYS Erva terveyden edistämisen työryhmän sihteeri osallistui kehittämistyön esittelyyn kansainvälisessä Health Promoting Hospitals and Health Services -virtuaalikonferenssissa lokakuussa 2021.

Terveyden edistämisen yhteistyötä tehtiin POPsote:n Mielenterveys- ja päihde- osahankkeen kanssa. Yhteistyö jatkui Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisen hyvinvoinnin yhteistyöryhmän kanssa ja Pohjois-pohjanmaan elintapaverkoston sekä maakunnallisen ravitsemusterveyden verkoston kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehtiin Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopiston kanssa jatkamalla ammattilaisten elintapaohjauksen verkkokoulutusta. Hankeyhteistyö jatkui myös Sydänliiton Neuvokas perhe-tiimin kanssa.

Viestintä

Terveyden edistämisestä tiedotettiin PPSHP:n perusterveydenhuollon yksikön uutiskirjeissä ja sosiaalisessa mediassa, mm. perusterveydenhuollon yksikön Muutos Nyt- Facebook-sivuilla. Työryhmällä on perustettu Teams-ryhmä, jonka kautta työryhmä viestii sisäisesti sähköpostin ohella.

Leea Järvi, terveyden edistämisen koordinaattori

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN PSSHP

Laadukas toiminta

Suunnittelimme, toteutimme ja arvioimme toimintaa pohjana Maailman tupakkavapaa terveydenhuolto - verkoston laatimat suositukset ja työvälineenä vuosittain toteutettavat itsearviointit. Osallistuimme Savuton sairaala - itseauditointiin viidennen kerran. Tulokset vietiin **The Global Network** for Tobacco Free Healthcare Services - sivustolle. Auditoinnista saatu pistemäärä oli 105/144, pronssitaso. Totesimme, että vaikka tämän vuoden arvioinnissa pisteitä tuli 3p. edellisvuotta vähemmän, savuttomuuden edistämistyössä on menty eteenpäin. Auditoinnin tulokset olivat konsensus palvelukeskusjohtajien/ylihoitajien ja Tupakoimaton KYS-työryhmän vastauksista.

Auditoinnin tuloksissa oli nähtävissä samoja huomioita kuin aikaisempina vuonna. Covid-19 pandemian jatkuminen hidasti Klinikka-meeting koulutussuunnitelman käytäntöönpanoa. Sovimme, että alamme vuonna 2022 suunnitella nikotiinittomuuden tukemiseen hoitopolkua, vastaamaan toivetta sada talon tasolta selkeä, yhtenäinen ohje potilaiden nikotiinittomuuden tukemiseen. Sovimme, että Tupakoimattomuus Kuopion yliopistollisessa sairaalassa – hallinnollinen ohje päivitetään enemmän apua tarjoavaan ja potilaan asemaa esille nostavaan suuntaan. Aloitimme valmistelut avuntarjousjulistoiden tuottamisesta potilaille ja vierailijoille tupakkakoppeihin ja yksiköihin työntekijöille. Jatkossa lasten ja nuorten näkökulmaan kiinnitetään huomiota.

Yhteistyötahot

Yhteistyö jatkui perusterveydenhuollon ja Pohjois-Savon syöpäyhdistyksen kanssa. Aloitimme yhteistyön Savon sydänpiirin kanssa. Suunnittelu Tupakoimaton KYS -työryhmän työn nivomisesta osaksi tulevan Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä jatkui. Pekka Puustinen (työryhmän vpj) esitteli sairaalan johtoryhmälle tehtyä aloitetta HYTE-yhdyshenkilöiden nimeämisestä KYSin organisaatioon, mutta uudistus jäi odottamaan KYSin yleistä yhdyshenkilöuudistusta.

Viestintä

Toteutimme Maailman tupakkattomana päivänä 31.5.2021 KYS:n facebook-sivuilla ja Vimeossa julkaistun videon, jossa Tupakoimaton KYS-työryhmän puheenjohtaja Tatu Kemppainen terveysviesti henkilökunnan valmiudesta keskustella asiakkaiden kanssa tupakoinnista ja lopettamisen tuesta. Samana päivänä henkilökunnan Intra:ssa julkaistiin tehdyn videon sisältävä tiedote: ” Autetaan ihmisiä luopumaan tupakasta” ja lanseerattiin tiedoksi tuleva Klinikka-meeting koulutuskonsepti. Päivitimme säännöllisesti Intran Tupakoimaton KYS-työtilaa. Työryhmän tuottamat asiakirjat ovat henkilökunnalle nähtävillä D360-järjestelmässä ja Tupakoimaton KYS-työtilassa. Viimeistelimme päivitettyjä sisältöjä uudistuvan, kaikille avoimen PSSHP.fi sivuston ”Savuton KYS”-sivulle.

Kuopiossa 2.2.2022

Hannele Partanen (työryhmän sihteeri), Tatu Kemppainen (työryhmän pj) Pekka Puustinen (työryhmän vpj)

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIYHTYMÄ

RAAHEN SEUDUN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

SALON KAUPUNKI, SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN PALVELUT

SATASAIRAALA, SATAKUNNAN SAIRAAHOITOPIIRI

Laadukas toiminta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutettiin monitasoisesti ja monitoimijaisesti päivitettyllä sairaanhoitopiirin hoitotyön tavoite- ja toimintaohjelmalla. Tavoitteena oli mm. potilas- ja perhelähtöisen osaamisen tukeminen ja vahvistaminen sekä väestön terveellisten elintapojen vahvistaminen. Satasairaalan perusterveydenhuollon yksikön toimesta koordinoitiin monialaista, maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoa ja hyte-yhteyshenkilöverkostoa tukien kuntien hyte-toimintaa. Tupakaton sote - auditointi toteutettiin syksyllä.

Hoito- ja palveluketjujen suunnittelu- ja kehittämistyö jatkui. Palveluketjut laadittiin moniammatillisissa, maakunnallisissa ja organisaatorajat ylittävissä työryhmissä. Kaikessa suunnittelu- ja kehittämistyössä huomioitiin ennaltaehkäisevä näkökulma. Palveluketjutyöllä pyrittiin vastaamaan myös Satakunnan väestön hyvinvointiin ja terveyteen liittyviin haasteisiin. Palveluketjut julkaistiin niin, että kaikki ammattilaiset pääsevät niitä hyödyntämään. Sidosryhmäyhteistyö ja asiakasnäkökulma olivat tärkeä osa palveluketjutyötä. Palveluketjutyössä tehtiin tiivistä yhteistyötä sote-rakennemuutoksen sekä itsemurhien ehkäisy -hankkeiden kanssa. Palveluketjutyön avulla kehitettiin mm. ammattilaisten välistä avointa vuorovaikutusta, tietoisuutta eri palvelukokonaisuuksista, palveluiden asiakaslähtöisyyttä ja yksilöllisyyttä ja palveluiden sekä yhdyspintojen sujuvuutta.

Satakunnan rakennemuutoksen kehittämishankkeessa suunniteltiin hyte-rakenteita tulevalle hyvinvointialueelle. Perusterveydenhuollon yksikkö osallistui tähän suunnittelutyöhön. Hankekoordinaattorit esittelivät luonnosta rakenteista laajasti eri yhteyksissä. Hyte-verkoston jäsenet sekä Satakunnan hyte-forumin osallistujat pääsivät myös vaikuttamaan rakenteisiin.

Satakulttuurianhankkeen (STM:n terveyden edistämisen määrärahanhanke) päämääränä on lisätä sotepalvelujen asiakkaiden hyvinvointia ja terveyttä tuomalla kulttuurin keinoin laatua ja mielekkyyttä kuntalaisten elämään. Hanke lisää kohderyhmien (päihde- ja mielenterveys- sekä vammaispalvelujen asiakkaat) mahdollisuutta osallistua kulttuurielämyksiin ja kulttuurin tuottamiseen. Satakulttuurianhankkeen kanssa suunniteltiin kulttuurihyvinvointiin liittyvän maakunnallisen palveluketjutyön aloitusta. Kulttuurihyvinvoinnin palveluketjutyö käynnistetään 2022. Palveluketjun avulla lisätään tietoisuutta ja tehdään kulttuurihyvinvoinnista entistä näkyvämpää.

Työn sujuvuuden kehittämistä toteutettiin Lean-menetelmällä ja työvire-mittaus jatkui koko sairaanhoitopiirin henkilöstölle. Satasairaalan OLKA-toiminta vahvasti edelleen vapaaehtoistoimintaa. OLKA:ssa korostuu yhteistyö potilasjärjestöjen kanssa osallisuuden lisäämiseksi.

Yhteistyötahot

Satakunnan sairaanhoitopiiri on osallistunut Suomen terveyttä edistävät sairaalat ja organisaatiot ry:n verkoston toimintaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö on ollut laajaa, ulottuen kuntiin, järjestöihin, seurakuntaan, poliisiin, AVI:iin, TE-palveluihin, KELA:aan, Taike:een, oppilaitoksiin jne. Satasairaalan toiminnassa on otettu yhä enemmän huomioon asiakas- ja potilasnäkökulma mm. asiakaspalautemahdollisuuksia vahvistamalla.

Viestintä

Perusterveydenhuollon yksikkö viesti laajasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omille verkostoilleen ja yhdyspinnoille maakunnassa. Satasairaalan viestintä oli asiakaskokemukseen perustuvaa, laajaa ja monitahoista.

Suunnittelija Jenni Salminen Perusterveydenhuollon yksikkö /Satasairaala, jenni.salminen@satasairaala.fi

VAASAN SAIRAAHOITOPIIRI

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAAHOITOPIIRI

Toimintasisällön laatu

Sairaanhoitopiirillä on terveyden edistämisen suunnitelma, joka sisältää laatustandardit ja hyvien käytäntöjen suositukset.

Varsinais-Suomen alueellisen hyte -työryhmän tavoitteet ja toimintasuunnitelma ohjaavat toimintaa alueella. Hyten painopisteet ovat:

- 1) Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
- 2) Päihteiden käytön vähentäminen
- 3) Ylipainon ja liikkumattomuuden vähentäminen

Hyte työryhmä koordinoi kuntien terveyden edistämistoimijoiden verkostoa ja järjestää verkostotapaamisia puolivuositain. Kuntiin on nimetty Hyte yhteyshenkilöt. Hyte työryhmä on valmistellut vuoden 2021 aikana Varsinais-Suomen hyvinvointialueen HYTE -rakenteita.

Sairaanhoitopiirissä on terveyden edistämisen työryhmä. Työryhmän tehtävänä on terveyden, potilaiden, henkilöstön ja väestön terveyden edistämisen näkökulman integroiminen toimintaan, henkilökunnan osaamisen lisääminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvissä aiheissa, arviointi, STESO toimintaan osallistuminen ja savuton sairaala auditointi vuosittain. Savuton sairaala ohjelma päivitettiin vuonna 2020 ja vuoden 2021 aikana on edistetty ohjelmaan liittyviä toimenpiteitä. Tupakoimattomana leikkaukseen toimintamalli on käytössä.

VSSHP:n perusterveydenhuollon yksikön hyte- työhön sisältyy asiantuntijuuden ja tuen antaminen kunnan terveyden edistämisen työhön. Tämä on alueellisen täydennyskoulutuksen tarjoamista, koordinoitua kuntien muihin hyvinvointia lisääviin palveluihin sekä edistää tiedolla johtamisen ja vaikuttavuuden arvion tueksi elintapaohjaukseen liittyvät kirjaamisen yhtenäiset käytänteet maakunnan tasolla. Tavoitteena on eri toimijoiden kanssa saada elintapaohjaus näkyväksi osaksi sairauksien ehkäisyä ja hoitoa sekä yhtenäistää käytäntöjä tarjoamalla ja levittämällä mm. materiaalia ja järjestämällä koulutuksia. Lisäksi Vesote-hankkeen työn tuloksia on jalkautettu.

Asiakkaan näkökulma on vahvistunut palveluiden suunnittelussa ja arvioinnissa. Sairaanhoitopiirissä toimii asiakasraati ja kokemusasiantuntijoita.

Yhteistyötahot

- Maakunnallinen HYTE työryhmä
- Varsinais-Suomen alueen kunnat

- Sairaanhoidopiirissä toimi vuonna 2021 aktiivisesti tupakasta vieroituksen työryhmä, tupakkayhdyshenkilöverkosto, päihdeyhdyshenkilöverkosto sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden verkosto. Verkostojen puitteissa järjestettiin teemakohtaisia alueellisia koulutustilaisuuksia
- Turun ammattikorkeakoulun ja Turun yliopisto
- Varsinais-Suomen alueen sote järjestöt

Viestintä

Terveyden edistämisen toiminnasta viestitään sairaanhoidopiirin internetsivustolla, Lasaretti -lehdessä ja alueellisissa verkostoissa. Lisäksi on järjestetty eri teemoilla yleisöluentoja. Tyks imago on uudistunut ja viestinnässä on vahvemmin hyvinvointinäkökulma sairauksien hoitamisen sijaan.

Perusterveydenhuollon yksikön internetsivut.

Vesote hankkeen aikana perustettu Elintapaohjauksen ammattilaiset Facebook -ryhmä.

Minna Pohjola, suunnittelija (minna.pohjola(at)vsshp)